

Uwarunkowania społeczne, gospodarcze i przestrzenne Aglomeracji Jeleniogórskiej w 2019 r.

Czym jest jeleniogórski ZIT ?

Aglomerację Jeleniogórską (AJ) tworzą miasto Jelenia Góra – miasto na prawach powiatu oraz 17 gmin o charakterze miejskim, miejsko-wiejskim i wiejskim z powiatów: jeleniogórskiego (Karpacz, Kowary, Piechowice, Szklarska Poręba, Janowice Wielkie, Mysłakowice, Podgórzyn, Jeżów Sudecki, Stara Kamienica), lwóweckiego (Gryfów Śląski, Lubomierz, Mirsk, Wleń) i złotoryjskiego (Pielgrzymka, Świerzawa, Wojcieszów, Złotoryja).

Aglomeracja Jeleniogóraska zajmuje powierzchnię 1515 km², tj. 7,6% powierzchni woj. dolnośląskiego. Największy obszar na terytorium AJ (powyżej 100 km²) zajmują gminy: Mirsk, Świerzawa, Lubomierz, Stara Kamienica, Jelenia Góra i Pielgrzymka.

Aglomerację Jeleniogórską tworzy 17 gmin oraz Jelenia Góra

obszarów powstałych w Polsce, w związku z wdrożeniem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT) – nowego instrumentu finansowania, które Komisja Europejska zaplanowała dla państw członkowskich począwszy od perspektywy budżetowej 2014-2020.

Zintegrowane Inwestycje Terytorialne mają służyć przede wszystkim wspieraniu rozwoju głównych ośrodków miejskich i powiązanych z nimi obszarów funkcjonalnych. Każdy obszar funkcjonalny ZIT posiada przypisaną wydzieloną pulę środków pochodzących z regionalnych programów operacyjnych (częściowo również z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko), służących przede wszystkim wzmacnianiu powiązań funkcjonalnych i przestrzennych. W ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych realizowane są głównie projekty odpowiadające w sposób kompleksowy na potrzeby obszarów metropolitalnych, sprzyjające ich rozwojowi, współpracy i integracji. ZIT stanowią narzędzie selekcji i realizacji przedsięwzięć istotnych dla rozwoju regionu, w oparciu o współpracę wielu podmiotów.

Współpraca Jeleniej Góry i okolicznych gmin w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Aglomeracji Jeleniogórskiej (ZIT AJ) trwa już od ponad 5 lat. Samorządy za główny cel swojej współpracy postawiły sobie osiągnięcie integracji obszaru AJ poprzez rozwój dostępności komunikacyjnej, innowacyjnej przedsiębiorczości oraz potencjału turystycznego, przyrodniczego i kulturowego. Środki te zostały przeznaczone na realizację projektów z zakresu przedsiębiorczości i innowacyjności, społeczeństwa informacyjnego, gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska i zasobów przyrodniczych, transportu, infrastruktury społecznej i edukacyjnej, rynku pracy, włączenia społecznego i edukacji.

Demografia

W końcu 2019 r. na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej mieszkało 202,5 tys. mieszkańców, tj. o 1,1 tys. osób mniej niż przed rokiem i o 5,6 tys. osób mniej niż w 2014 r. Zarówno w relacji do 2014 r., jak i 2018 r. liczba ludności zwiększyła się jedynie w gminach Jeżów Sudecki i Lubomierz. W porównaniu do poprzedniego roku wzrost ludności odnotowano także gminie Szklarska Poręba. Ludność AJ stanowiła 7,0% ludności woj. dolnośląskiego (wobec 7,2%

w końcu 2014 r.). Wśród gmin należących do AJ, największa liczba ludności zamieszkuje Jelenią Górę – 39,0% ogółu mieszkańców analizowanego obszaru funkcjonalnego.

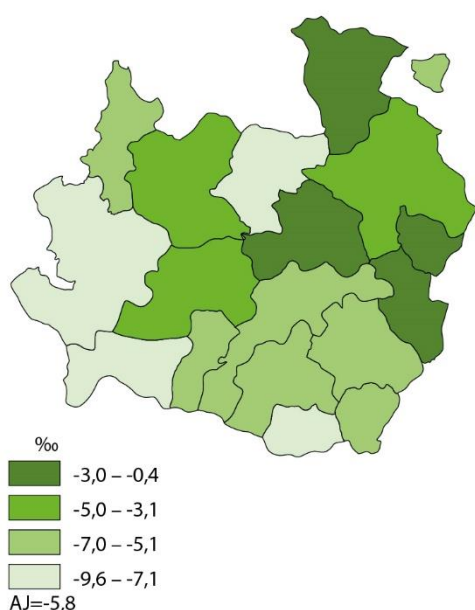
Zgodnie z długookresową prognozą ludności w 2030 r. na terytorium Aglomeracji Jeleniogórskiej zamieszkiwać będzie 187,8 tys. osób, co oznacza, że na przestrzeni lat 2019–2030 liczba ludności zmniejszy się o ok. 14,7 tys. osób (tj. o ok. 7,3%), podczas gdy w województwie dolnośląskim prognozuje się w 2030 r. spadek liczby mieszkańców o ok. 2,6 % w relacji do 2019 r. Wśród gmin wchodzących w skład AJ przyrost liczby ludności prognozuje się jedynie w Jeżowie Sudeckim (o 7,9% do 2030 r.), a największy spadek w Szklarskiej Porębie (o 16,0%), Kowarach (o 10,8%) i Złotoryji (o 10,5%).

Notowano ujemny przyrost naturalny, który w 2019 r. ukształtował się na poziomie minus 1,2 tys. osób (wobec minus 1,2 tys. rok wcześniej i minus 0,7 tys. w 2014 r.), ujemne saldo migracji wewnętrznych (minus 0,1 tys. wobec minus 0,2 tys. w 2018 r. i minus 0,1 tys. w 2014 r.) oraz dodatnie saldo migracji zagranicznych (22 osoby wobec 32 osób w 2018 r. i minus 0,2 tys. osób w 2014 r.). Dla porównania, w woj. dolnośląskim w 2019 r. notowano ujemny przyrost naturalny, kształtujący się na poziomie minus 5,8 tys. osób, natomiast dodatnie salda migracji wewnętrznych (4,2 tys.) i zagranicznych (0,6 tys. osób).

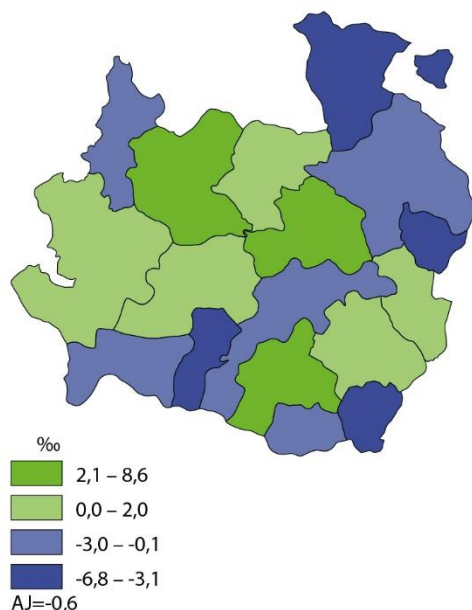
W Aglomeracji Jeleniogórskiej prognozuje się do 2030 r. spadek liczby ludności o ok. 15 tys. osób. Wzrost ludności prognozuje się jedynie w gminie Jeżów Sudecki

Obserwowany spadek liczby ludności na terytorium AJ spowodowany jest m.in. ujemnym przyrostem naturalnym i saldem migracji na pobyt stały

Mapa 1. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2019 r.

Mapa 2. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2019 r.

W strukturze ludności AJ przeważały kobiety, których odsetek w końcu grudnia 2019 r. wynosił 52,2% (na 100 mężczyzn przypadało 109 kobiet). Najwyższy udział kobiet notowano w Jeleniej Górze i Szklarskiej Porębie (115 kobiet na 100 mężczyzn) oraz w Karpaczu (114). W Pielgrzymce i Janowicach Wielkich odnotowano najniższy współczynnik feminizacji (odpowiednio 95 i 96 kobiet).

Analizując strukturę ludności według ekonomicznych grup wieku¹ można zaobserwować w relacji do 2014 r. spadek udziału ludności w wieku produkcyjnym (z 63,6% w końcu 2014 r. do 59,3% w końcu 2019 r.) i przedprodukcyjnym (z 15,6% do 15,3%), natomiast wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym (z 20,8% do 25,4%).

¹ Przez ludność w wieku produkcyjnym rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy. Dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, a dla kobiet 18-59 lat. Przez ludność w wieku nieprodukcyjnym rozumie się ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. do 17 lat oraz w wieku poprodukcyjnym, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

W ogólnej liczbie ludności, zarówno woj. dolnośląskiego, jak i AJ, utrzymuje się nadwyżka liczebna osób w wieku poprodukcyjnym nad liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym. Jest to sytuacja niekorzystna dla stanu i struktury zasobów ludnościowych oraz następstwo procesu starzenia się społeczeństwa.

Współczynnik obciążenia demograficznego² w 2019 r. w AJ ukształtował się na poziomie 68,6 i był wyższy o 11,4 pkt. niż w 2014 r. Na przestrzeni lat 2014–2019 szczególnie znaczące zmiany można było zaobserwować analizując współczynniki cząstkowe, tj. relację liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym oraz stosunek liczby osób w wieku poprodukcyjnym do liczby osób w wieku produkcyjnym. Współczynnik dotyczący liczby osób w wieku przedprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrósł na terytorium AJ z 24,5 do 25,8, podczas gdy wskaźnik obciążenia osób w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym zwiększył się z 32,7 do 42,9. W konsekwencji obciążenie ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku przedprodukcyjnym było dużo niższe niż ludnością w wieku poprodukcyjnym.

Tablica 1. Ludność według ekonomicznych grup wieku

Stan w dniu 31 grudnia

WYSZCZEGÓLNIENIE	Województwo dolnośląskie			Aglomeracja Jeleniogórska		
	2014	2018	2019	2014	2018	2019
Ogółem	2908457	2901225	2900163	208059	203607	202509
Wiek przedprodukcyjny	488422	493594	496082	32390	31072	30956
Wiek produkcyjny	1846755	1753236	1733170	132339	122392	120081
Wiek poprodukcyjny	573280	654395	670911	43330	50143	51472
Współczynnik obciążenia demograficznego	57,5	65,5	67,3	57,2	66,4	68,6

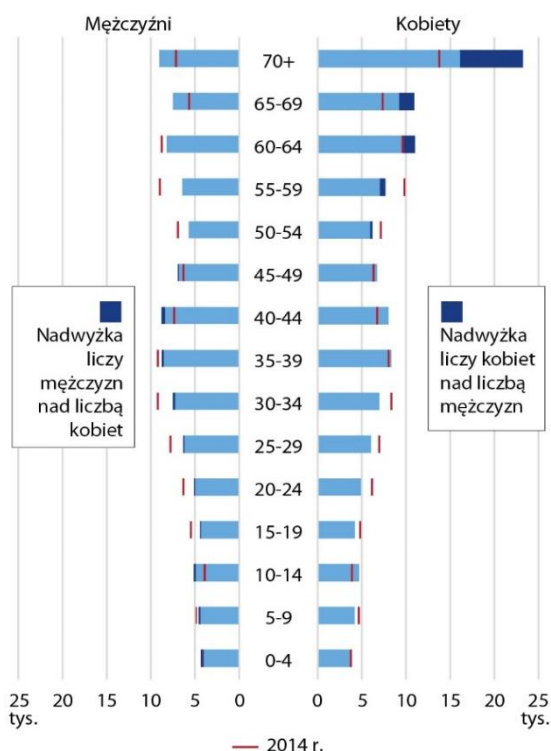
Procesu starzenia się społeczeństwa nie da się zatrzymać. Obserwuje się go nie tylko w kraju, w woj. dolnośląskim, ale także na obszarze AJ.

Do oceny tego zjawiska stosuje się m.in. współczynnik starości demograficznej określający odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności czy indeks starości określający relację międzypokoleniową, tj. liczbę osób w wieku 65 lat i więcej przypadającą na 100 osób w wieku 0-14 lat.

W końcu 2019 r. odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w AJ kształtował się na poziomie 20,7%, podczas gdy w województwie wyniósł 19,0% (w 2014 r. odpowiednio 16,1% w AJ i 15,5% w woj. dolnośląskim). Z kolei, indeks starości ukształtował się na poziomie 161,6 (130,4 w województwie) w 2019 r. wobec 125,8 w 2014 r. (110,8 w województwie). Oznacza to, że na 100 osób w wieku do 14 lat przypadają na obszarze AJ 162 osoby w wieku 65 lat i więcej. Wśród gmin należących do AJ w 2019 r. tylko w Pielgrzymce odnotowano niewielką nadwyżkę dzieci nad osobami starszymi (97 osób starszych na 100 dzieci).

Wykres 1. Struktura ludności według płci i grup wieku w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Obszar Aglomeracji Jeleniogórskiej pod względem potencjału demograficznego charakteryzuje się niekorzystną sytuacją dla rozwoju społeczno-gospodarczego. Niepokojący jest ubytek ludności obserwowany w większości gmin AJ, spowodowany m.in. nadwyżką zgonów nad urodzeniami oraz ujemnym saldem ruchów migracyjnych na pobyt stały. Ponadto występuje niekorzystna nadwyżka liczby osób w wieku poprodukcyjnym nad osobami w wieku przedprodukcyjnym.

² Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

W pozostałych gminach odnotowano nadwyżkę osób starszych w wieku 65 lat i więcej nad liczbą dzieci do 14 roku życia; największą w gminach Jelenia Góra (194 osoby starsze na 100 dzieci) oraz Szklarska Poręba (192). Można więc zaobserwować, iż na obszarze AJ występuje niekorzystna struktura ludności, która może mieć znaczący wpływ na przyszły potencjał ludnościowy.

Uwarunkowania społeczne

Ważnym aspektem dla rozwoju społeczno-gospodarczego mającym wpływ na dobrobyt społeczny, w tym poprawę jakości życia czy wyrównanie dysproporcji społecznych jest budowanie relacji społecznych oraz społecznego zaufania. Kształtowanie odpowiednich warunków życia i współżycia społecznego czy podnoszenie jakości w środowisku społecznym nie są możliwe bez właściwego utrzymania usług społecznych, które służą zaspokojeniu potrzeb jednostek i rodzin. Do usług społecznych można zaliczyć m.in. powszechną edukację szkolną, wczesnoszkolną, publiczną służbę zdrowia, usługi opiekuńcze, socjalne, a także korzystanie z placówek kulturalnych, sportowych czy rekreacyjnych.

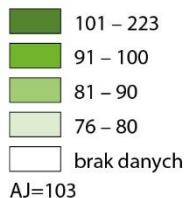
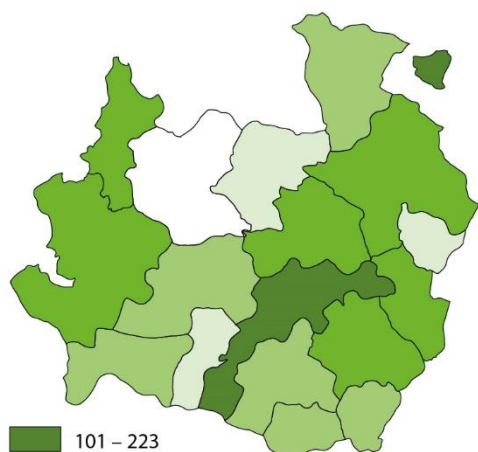
Wychowanie przedszkolne i opieka żłobkowa

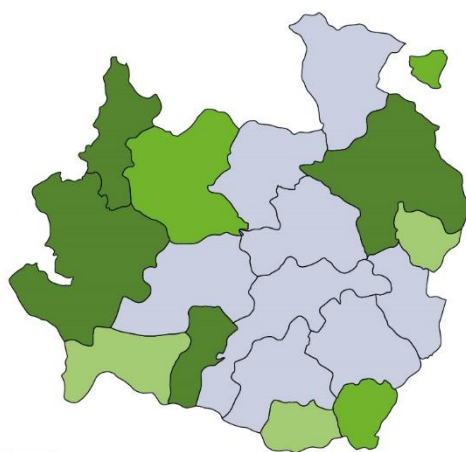
Na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej w 2019 r. działały 52 placówki wychowania przedszkolnego, tj. o 2 więcej niż przed rokiem i o 7 więcej niż w 2014 r. Stanowiły one 6,1% ogółu placówek przedszkolnych w województwie dolnośląskim. W Jeleniej Górze zlokalizowanych było 44,1% placówek przedszkolnych całego obszaru AJ.

Wychowaniem przedszkolnym w AJ w 2019 r. objętych było 5,0 tys. dzieci, tj. mniej o 1,9% niż rok wcześniej i więcej o 11,6% niż w 2014 r. Do placówek zlokalizowanych na tym obszarze uczęszczało 4,9% ogółu dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w województwie dolnośląskim.

Mapa 3. Dzieci w przedszkolach na 100 miejsc w 2019 r.

Mapa 4. Dzieci w obiektach żłobkowych na 100 miejsc w 2019 r.

W analizowanym okresie obsada miejsc w przedszkolach w Aglomeracji Jeleniogórskiej była na poziomie 103 dzieci na 100 miejsc (wobec 90 dzieci w 2018 r. i 91 w 2014 r.). Dla porównania, w województwie dolnośląskim w przedszkolach na 100 miejsc przypadano 102 dzieci. Najbardziej obłożone były przedszkola w Złotoryi, gdzie na 100 miejsc przypadano 223 dzieci oraz w Jeleniej Górze 104 dzieci. Najmniej obciążone przedszkola zlokalizowane były w gminach Piechowice (76 dzieci na 100 miejsc) oraz Wleń i Wojcieszków (77).

O poziomie rozwoju edukacji przedszkolnej świadczy także współczynnik³ określający liczbę dzieci w przedszkolach w wieku 3-6 lat przypadającą na 1000 dzieci w tym wieku. W 2019 r. w AJ na 1000 dzieci w wieku 3-6 lat do przedszkoli uczęszczało 836 dzieci (przed rokiem 749, w 2014 r. – 560), podczas gdy w województwie dolnośląskim wskaźnik kształtował się na poziomie 761.

↑ o 30,8%

Wzrost liczby obiektów żłobkowych w Aglomeracji Jeleniogórskiej w relacji do 2018 r.

Na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej w końcu 2019 r. działało 17 obiektów żłobkowych⁴, co stanowiło 3,7% wszystkich takich obiektów zlokalizowanych na obszarze województwa dolnośląskiego. W skali roku liczba żłobków i klubów dziecięcych zwiększyła się na terenie AJ o 4 jednostki.

Na obszarze AJ znajdowało się 17 obiektów żłobkowych, w tym 6 w Jeleniej Górze. W 7 gminach nie było takich obiektów (w gminach: Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Mysłakowice, Podgórzyn, Stara Kamienica, Wleń i Pielgrzymka).

W 2019 r. opieką w placówkach żłobkowych objęto na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej 737 dzieci, co stanowiło 3,0% ogółu dzieci objętych opieką żłobkową w województwie dolnośląskim. W relacji do 2018 r. liczba dzieci w placówkach żłobkowych na obszarze AJ zwiększyła się o 11,7%.

W analizowanym roku na 1000 dzieci w wieku do 3 lat na terytorium AJ zapewnioną opieką żłobkową miało 119 dzieci (wobec 192 w woj. dolnośląskim), podczas gdy rok wcześniej – 97 dzieci. Najlepsza sytuacja, pod względem opieki żłobkowej, wystąpiła w Szklarskiej Porębie i Złotoryi, gdzie na 1000 dzieci w wieku do 3 lat opieką zapewniono odpowiednio 374 i 236 dzieciom. Z kolei pod względem obsady miejsc w obiektach żłobkowych były to gminy, w których na 100 miejsc przypadało w placówkach żłobkowych odpowiednio 89 i 98 dzieci. Najwyższe wartości ww. wskaźnika odnotowano w gminach: Piechowice, Gryfów Śląski, Mirsk i Świerzawa (100). W AJ obciążenie miejsc żłobkowych było takie samo jak w województwie dolnośląskim (92 dzieci na 100 miejsc).

Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

↑ o 19,1%

Wzrost liczby przychodni w Aglomeracji Jeleniogórskiej w relacji do 2014 r.

W końcu 2019 r. na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej działało 106 przychodni, tj. o 4 więcej niż przed rokiem i o 17 więcej niż w 2014 r. W Jeleniej Górze zlokalizowanych było 49,1% wszystkich jednostek z obszaru AJ. Liczba przychodni działających na terenie AJ stanowiła 6,6% ogółu przychodni funkcjonujących w województwie dolnośląskim.

Ze względu na szybsze tempo wzrostu liczby jednostek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej niż liczby populacji zamieszkującej obszar AJ zaobserwować można spadek wartości wskaźnika opisującego liczbę osób przypadających na 1 placówkę, tj. z 2337 osób a 1 przychodnię w końcu 2014 r., przez 1996 w końcu 2018 r. i 1911 w końcu 2019 r. W całym województwie na 1 przychodnię przypadało 1800 mieszkańców (wobec 1811 w końcu 2018 r. i 2175 w końcu 2014 r.). Wśród gmin najwięcej osób przypadających na jedną przychodnię notowano w Starej Kamienicy (5266 mieszkańców na 1 placówkę), a najmniej w Karpaczu (1148).

W zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, w ciągu 2019 r., na terenie AJ udzielono 895,9 tys. porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i przez lekarzy rodzinnych. W skali roku liczba udzielonych porad obniżyła się o 0,9%, natomiast wzrosła o 11,9% w relacji do 2014 r. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców w 2019 r. udzielono 4,4 porady na 1 mieszkańca na terenie AJ (3,8 w 2014 r.) Dostępność do leczenia otwartego na terenie AJ była minimalnie mniejsza niż w woj. dolnośląskim o czym świadczy wskaźnik liczby udzielonych porad lekarskich na 1 mieszkańca kształtujący się w 2019 r. na Dolnym Śląsku na poziomie 4,5. Wśród gmin należących do AJ największa dostępność do leczenia otwartego, mierzona liczbą udzielonych porad lekarskich na mieszkańca, była w gminie Karpacz i Mirsk.

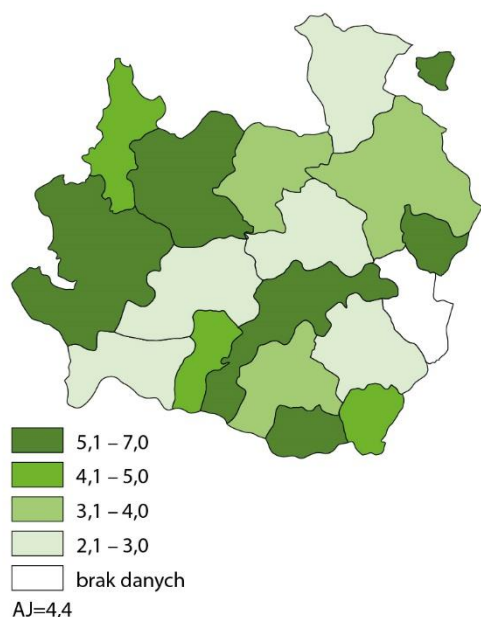
Liczba dzieci objętych opieką w placówkach żłobkowych zlokalizowanych na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej zwiększa się

Na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej obserwuje się rosnącą dostępność jego mieszkańców do ambulatoryjnej opieki zdrowotnej

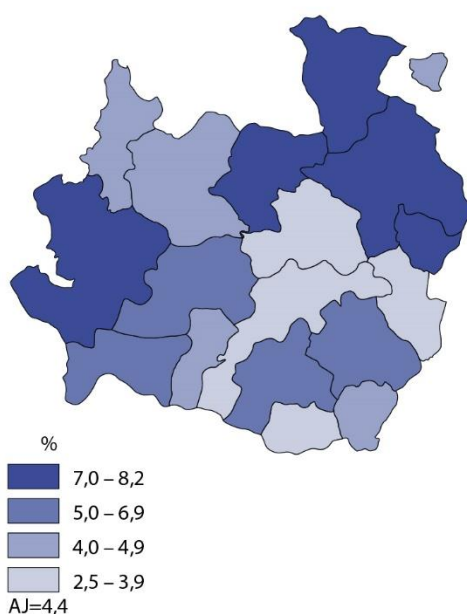
³ Współczynnik skolaryzacji netto to relacja liczby osób uczących się na danym poziomie kształcenia w danej grupie wieku do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadającej temu poziomowi nauczania.

⁴ Żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce.

Mapa 5. Porady lekarskie^a udzielone na 1 mieszkańca w 2019 r.

Mapa 6. Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w % ludności ogółem w 2019 r.

a Udzielone w ramach podstawowej opieki zdrowotnej i przez lekarza rodzinnego.

Na terenie AJ w końcu 2019 r. sprzedażą leków i środków medycznych zajmowało się 78 ogólnodostępnych aptek, tj. 7,9% ogółu aptek funkcjonujących w woj. dolnośląskim. Liczba aptek ogólnodostępnych działających na terenie AJ zmniejszyła się w skali roku o 4,9%, natomiast zwiększyła się o 5,4% w relacji do 2014 r. Na obszarze Jeleniej Góry znajdowało się 46,2% aptek z obszaru AJ. Na 1 aptekę w obrębie AJ w końcu 2019 r. przypadało 2602 mieszkańców (przed rokiem – 2491, w końcu 2014 r. – 2817 osób).

↓ 8,4%

Spadek liczby miejsc w zakładach pomocy społecznej w Aglomeracji Jeleniogórskiej w relacji do 2018 r.

Ważnym źródłem informacji umożliwiającej monitorowanie problemów społecznych są dane m.in. o udzielonej pomocy przez ośrodki pomocy społecznej czy o udzielonych, potrzebującym rodzinom, świadczeniach społecznych.

Na terenie AJ w końcu 2019 r. działało 12 placówek stacjonarnej pomocy społecznej (łącznie z filiami). Ich liczba w skali roku nie zmieniła się a w relacji do 2014 r. zmniejszyła się o jedną placówkę.

Placówki stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujące na obszarze AJ stanowiły 9,6% ogółu placówek działających na terenie woj. dolnośląskiego (12 ze 125 placówek). Wśród gmin należących do AJ, 3 placówki stacjonarnej pomocy społecznej znajdowały się w Jeleniej Górze, po 2 w gminach Janowice Wielkie i Podgórzyn a po 1 placówce w gminach Karpacz, Kowary, Szklarska Poręba, Mirsk i Wleń.

Stacjonarne zakłady pomocy społecznej na obszarze AJ, według stanu w końcu 2019 r., dysponowały 776 miejscami. Ich liczba zwiększyła się w skali roku (o 1,0%) ale spadła w relacji do 2014 r. (o 8,4%). Z kolei liczba mieszkańców placówek stacjonarnej pomocy społecznej, których w 2018 r. było o 2 mniej niż miejsc (774) zwiększyła się w skali roku o 26 osób, a w relacji do 2014 r. – zmniejszyła się o 26 mieszkańców. Mieszkańcy domów i zakładów stacjonarnej pomocy społecznej funkcjonujących na obszarze AJ stanowili 9,5% ogółu mieszkańców placówek tego typu działających w woj. dolnośląskim (wobec 9,2% w 2018 r. i 10,3% w 2014 r.).

↓ 39,5%

Spadek liczby świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w Aglomeracji Jeleniogórskiej w relacji do 2014 r.

W 2019 r. ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej na obszarze AJ skorzystało 9,0 tys. osób, tj. mniej o 7,1% w stosunku do 2018 r. i mniej o 39,5% w relacji do 2014 r. Wśród mieszkańców zamieszkujących obszar AJ 4,4% skorzystało ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej (wobec 4,7% w 2018 r. i 7,0% w 2014 r.). Dla porównania w woj. dolnośląskim w 2019 r. z takiej pomocy skorzystało 3,3% (wobec 3,7% w 2018 r. i 5,8% w 2014 r.).

W relacji do 2018 r. obserwuje się wzrost liczby miejsc oraz liczby mieszkańców w stacjonarnych zakładach pomocy społecznej zlokalizowanych na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej

Obniżający się z roku na rok wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej może świadczyć o zmniejszaniu się na obszarze Dolnego Śląska, ale także AJ, populacji osób będących w trudnej sytuacji życiowej. Może być to efekt wdrażanych na tym terenie programów pomocy społecznej ukierunkowanych m.in. na podniesienie jakości życia mieszkańców.

Wśród gmin należących do AJ w 2019 r. najwyższy odsetek osób, którym udzielono świadczenia w ramach pomocy środowiskowej odnotowano w gminach: Wleń (8,2%), Wojcieszów (7,9%), Świerzawa (7,7%), Mirsk (7,6%) i Pielgrzymka (7,5%).

Wydatki budżetów gmin na oświatę, ochronę zdrowia i pomoc społeczną

 o 16,3%

Wzrost wydatków budżetu gmin Aglomeracji Jeleniogórskiej na ochronę zdrowia w relacji do 2014 r.

Proporcje budżetowe pomiędzy strumieniami finansowania poszczególnych działów informują o priorytetach poszczególnych gmin lub też o nadmiernym obciążeniu danego działu koniecznymi wydatkami.

W 2019 r. wydatki gmin należących do Aglomeracji Jeleniogórskiej na oświatę i wychowanie wyniosły 313,3 mln zł, tj. o 0,2% więcej niż przed rokiem i o 31,5% więcej w relacji do 2014 r. W strukturze wydatków ogółem AJ, wydatki na oświatę i wychowanie stanowiły 27,3% (wobec 27,5% w 2018 r. i 30,4% w 2014 r.). Wśród gmin AJ najwyższy odsetek wydatków na oświatę i wychowanie odnotowano w gminach Mysłakowice (36,8%) i Stara Kamienica (32,0%) - najniższy w gminach Karpacz (15,8%) i Wleń (19,1%). W woj. dolnośląskim wydatki gmin na oświatę i wychowanie wyniosły 26,6% wydatków ogółem.

W 2019 r. spośród wydatków na oświatę i wychowanie w AJ 17,6% wydatkowano na wychowanie w przedszkolach, a tylko 1,1% na dowożenie uczniów do szkół.

W przypadku wydatków na ochronę zdrowia gminy AJ w 2019 r. wydały 6,2 mln zł i było to więcej niż przed rokiem o 4,1% i więcej o 16,3% niż w 2014 r. Wydatki na ochronę zdrowia stanowiły 0,5% ogółu wydatków budżetowych gmin AJ.

Z kolei wydatki na pomoc społeczną stanowiły w gminach AJ 5,9% ogółu wydatków budżetowych (wobec 5,8% przed rokiem i 16,0% w 2014 r.) i wyniosły 68,3 mln zł. W skali roku wydatki budżetowe gmin AJ na pomoc społeczną wzrosły w skali roku o 3,6%, ale zmniejszyły się aż o 45,6% w relacji do 2014 r.

W strukturze wydatków poszczególnych gmin AJ, wydatki na pomoc społeczną były największe w gminie miejskiej Złotoryja (8,2%) a najmniejsze w gminie Lubomierz (3,6%).

Agglomeracja Jeleniogórska to obszar z potencjałem społecznym. Na jego obszarze obserwuje się zwiększającą się liczbę obiektów przedszkolnych i żłobkowych oraz większą liczbę dzieci objętych opieką w tych obiektach, co stanowi dobrą podstawę dalszego kształcenia dla dzieci, bo bez wątpienia dobry start szkolny decyduje o dalszych losach edukacyjnych dziecka i sukcesie szkolnym, a w przyszłości również zawodowym. Ponadto, na terenie AJ obserwuje się (w porównaniu do 2014 r.) większą dostępność do leczenia otwartego, uwidocznioną m.in. przez większą liczbę przychodni, czy większą liczbę udzielanych porad lekarskich w przeliczeniu na mieszkańca. Poprawia się także sytuacja pod względem dostępności do usług farmaceutycznych, udzielanych przez ogólnodostępne apteki. Istotnym zagadnieniem jest pomoc społeczna kierowana do osób w szczególnej sytuacji życiowej. Na obszarze AJ obserwuje się obniżający się wskaźnik osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, co może świadczyć o zmniejszaniu się populacji osób żyjących w ubóstwie i mających ciężką sytuację życiową. Rosną wydatki budżetów gmin należących do AJ na oświatę i wychowanie, ochronę zdrowia i pomoc społeczną, co może mieć wpływ na rozbudowę przyszłego potencjału społecznego.

W Aglomeracji Jeleniogórskiej zmniejsza się liczba osób będących w trudnej sytuacji życiowej

Wydatki budżetowe gmin należących do Aglomeracji Jeleniogórskiej na oświatę i wychowanie stanowiły ponad 27%, na ochronę zdrowia 0,5%, a na pomoc społeczną 6% ogółu wydatków

Uwarunkowania gospodarcze

Na poziom rozwoju danego obszaru wpływ mają zachodzące w niej, prócz procesów społecznych, również procesy gospodarcze opisane przez czynniki stymulujące wzrost gospodarczy m.in. przez rozwój przedsiębiorczości, wytwarzane produkty i świadczone usługi, tworzenie miejsc pracy, realizowane inwestycje.

Podmioty gospodarki narodowej

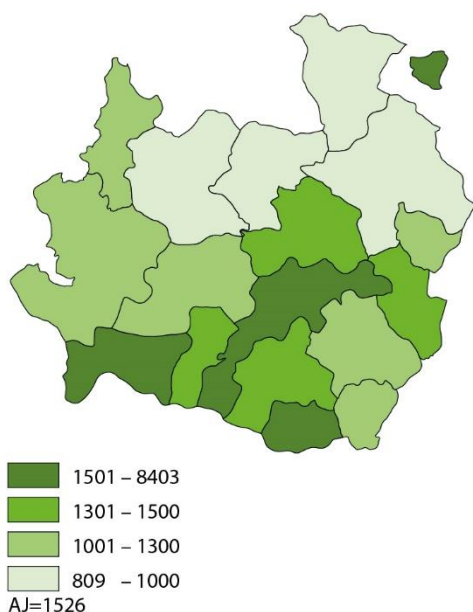

W końcu 2019 r. w rejestrze REGON na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej zarejestrowanych było 30,9 tys. podmiotów gospodarki narodowej, które stanowiły 8,1% firm zarejestrowanych na terenie województwa dolnośląskiego. W skali roku liczba podmiotów działających na obszarze AJ zwiększyła się o 2,1%, a w relacji do 2014 r. – wzrosła o 3,8%.

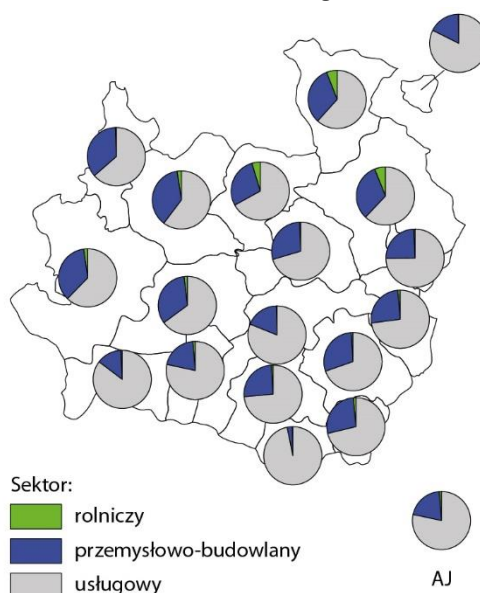
W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zamieszkujących obszar AJ, na jego terenie działalność prowadziło 1526 podmiotów (wobec 1486 w końcu 2018 r. i 1430 w końcu 2014 r.). Rozwój przedsiębiorczości, mierzonej liczbą działających firm w przeliczeniu na liczbę mieszkańców na obszarze AJ jest bardziej dynamiczny niż na obszarze woj. dolnośląskiego, gdzie na 10 tys. mieszkańców w końcu 2019 r. prowadziło działalność 1320 jednostek (wobec 1294 w poprzednim roku i 1207 w końcu 2014 r.).

Wśród gmin AJ najwięcej jednostek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców funkcjonowało w gminach Karpacz (8403) i Szklarska Poręba (1891) oraz w Jeleniej Górze (1601). Najmniej podmiotów prowadziło działalność w gminach: Pielgrzymka (809), Świerzawa (874) i Lubomierz (875).

Mapa 7. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 8. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON według sektorów w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

W analizowanym okresie 2019 r. na obszarze AJ najwięcej jednostek prowadziło działalność w sektorze usług, tj. 79,0% podmiotów funkcjonujących na obszarze AJ (przed rokiem 79,6%, w końcu 2014 r. – 80,6%). W strukturze działających podmiotów zmniejsza się odsetek podmiotów sektora usługowego a zwiększa udział podmiotów sektora przemysłowego i budownictwa (podobnie jak w woj. dolnośląskim). W końcu 2019 r. podmioty sektora przemysłowego i budowlanego stanowiły 20,1% na obszarze AJ (wobec 19,5% w końcu 2018 r. i 18,3% w końcu 2014 r.).

Na obszarze AJ w końcu 2019 r. działało 1811 spółek handlowych, w tym 299 spółek z udziałem kapitału zagranicznego. W skali roku liczba spółek handlowych wzrosła o 3,2%, natomiast w relacji do 2014 r. spadła o 10,5%. W odniesieniu do 2014 r. obserwuje się spadek spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego o 51,7% (wobec spadku w woj. dolnośląskim o 10,0%), a w relacji do poprzedniego roku ich liczba zmniejszyła się o 2,6% (wobec wzrostu o 3,3% w woj. dolnośląskim).

Na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej większość podmiotów prowadzi działalność w sektorze usługowym

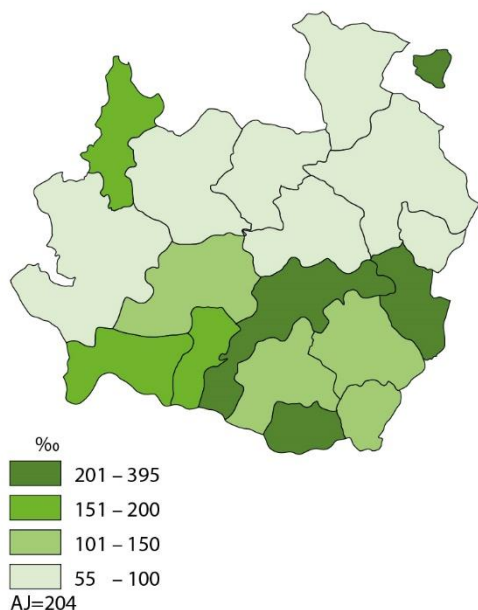
Liczba pracujących w podmiotach gospodarczych zatrudniających powyżej 9 osób na obszarze gmin należących do Aglomeracji Jeleniogórskiej w końcu 2019 r. wyniosła 41,3 tys. osób, tj. 5,2% ogółu pracujących w woj. dolnośląskim (wobec 5,2% w końcu 2018 r. i 5,7% w końcu 2014 r.).

W relacji do 2018 r., liczba ,pracujących na obszarze AJ zwiększyła się o 0,9% a w relacji do 2014 r. spadła o 0,6% (wobec wzrostu odpowiednio o 1,9% i o 9,7% w woj. dolnośląskim). Niewielki wzrost liczby pracujących na obszarze AJ potwierdza wskaźnik liczby pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, który w końcu 2019 r. ukształtował się na poziomie 204 pracujących, wobec 201 przed rokiem i 200 w końcu 2014 r.). Dla porównania w końcu 2019 r. w woj. dolnośląskim na 1000 mieszkańców pracowało 276 osób.

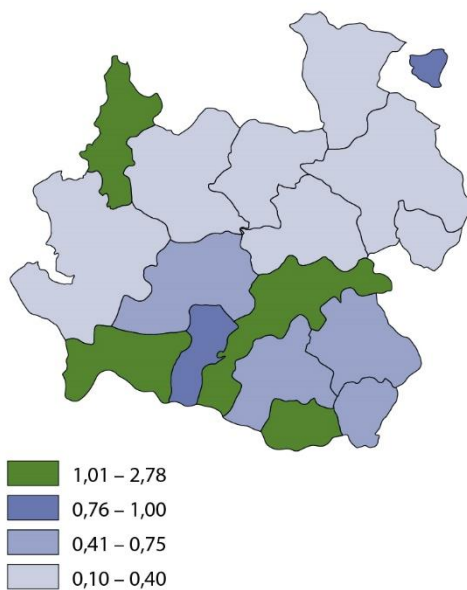
Wśród gmin tworzących obszar AJ najwięcej pracujących w przeliczeniu na liczbę mieszkańców wg stanu w końcu grudnia 2019 r. odnotowano w gminie wiejskiej Janowice Wielkie (395 osób na 1000 mieszkańców). Gmina Janowice Wielkie wypadła najkorzystniej w 2016 r. pod względem ilorazu przepływów związanych z zatrudnieniem⁵, który ukształtował się w tej gminie na poziomie 2,78. Wśród gmin AJ, zaraz po gminie Janowice Wielkie, pod względem atrakcyjności rynku pracy wyróżniały się także gminy: Karpacz (iloraz przepływów na poziomie 2,28), Jelenia Góra (1,61), Szklarska Poręba (1,40) i Gryfów Śląski (1,09). W pozostałych gminach notowano nadwyżkę wyjeżdżających do pracy nad przyjeżdżającymi w tym celu, z najniższą wartością współczynnika wynoszącą 0,10 w gminie Wleń.

Pod względem atrakcyjności rynku pracy wśród gmin należących do Aglomeracji Jeleniogórskiej wyróżniały się gminy Janowice Wielkie i Karpacz

Mapa 9. Pracujący na 1000 ludności w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 10. Iloraz przepływów związanych z zatrudnieniem w 2016 r.

Wśród pracujących w podmiotach o liczbie pracujących powyżej 9 osób, na obszarze AJ, odmiennie niż w woj. dolnośląskim, pracowało więcej kobiet (22,3 tys.) niż mężczyzn (19,0 tys.).

⁵ Wyniki badania dojazdów do pracy pochodzą z administracyjnych źródeł danych Ministerstwa Finansów i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Iloraz przepływów, to stosunek liczby przyjeżdżających do pracy do liczby wyjeżdżających w tym celu.

Bezrobocie rejestrowane

↓ 0 52,5%

Spadek liczby bezrobotnych we Aglomeracji Jeleniogórskiej w relacji do 2014 r.

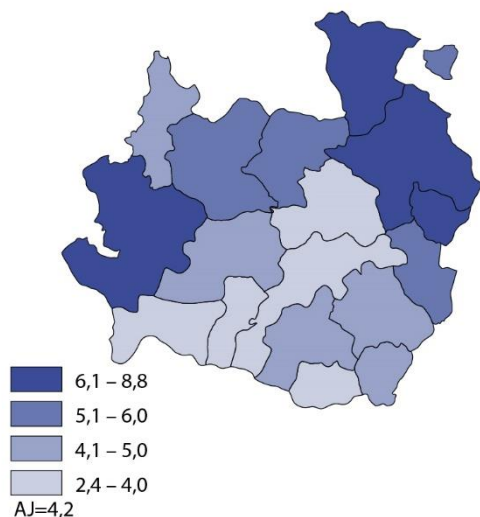
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy na obszarze gmin należących do Aglomeracji Jeleniogórskiej w końcu 2019 r. wyniosła 5,0 tys. osób, tj. 8,9% ogółu bezrobotnych w woj. dolnośląskim (wobec 8,8% w końcu 2018 r. i 8,7% w końcu 2014 r.).

Zarówno w relacji do końca 2018 r., jak i 2014 r. liczba bezrobotnych na obszarze AJ zmniejszyła się odpowiednio o 0,5 tys. osób i o 5,5 tys. osób.

W skali roku zmniejszenie liczby bezrobotnych odnotowano w większości jednostek należących do AJ, w tym największy spadek bezrobotnych odnotowano w gminach Szklarska Poręba (o 23,5%), Janowice Wielkie (o 20,1%) oraz Pielgrzymka (o 18,0%). Minimalny wzrost liczby bezrobotnych w porównaniu do końca 2018 r. odnotowano jedynie w gminach Jeżów Sudecki (o 1,4%) i Piechowice (o 0,8%).

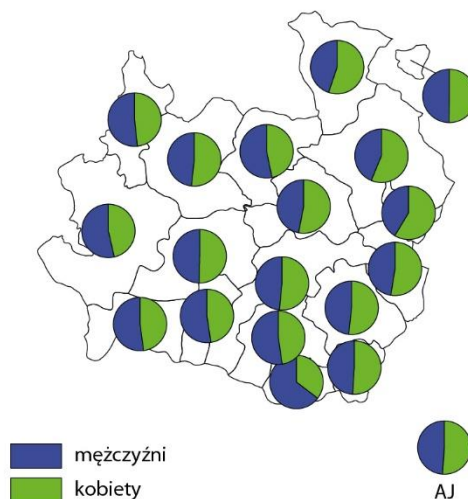
Mapa 11. Bezrobotni zarejestrowani na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 12. Bezrobotni zarejestrowani według płci w 2019 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Źródło: dane Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

W końcu 2019 r. udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym na obszarze AJ ukształtował się na poziomie 4,2% (wobec 3,2% w województwie dolnośląskim). W porównaniu do końca 2018 r. odsetek ten był niższy o 0,3 p.proc., a w relacji do 2014 r. – niższy o 3,8 p.proc.

Wśród gmin należących do AJ w końcu 2019 r. największy udział bezrobotnych w ogólnej liczbie osób w wieku produkcyjnym odnotowano w gminach: Świerzawa (8,8%), Pielgrzymka (8,4%) i Wojcieszów (8,0%). Najniższy odsetek dotyczył Jeleniej Góry (2,4%) oraz gmin Szklarska Poręba (3,0%) i Jeżów Sudecki (3,1%).

Podobnie jak w województwie dolnośląskim, wśród osób bezrobotnych zamieszkujących obszar AJ, notowano nadwyżkę kobiet nad mężczyznami. W końcu 2019 r. bezrobotne kobiety stanowiły 50,9% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, wobec 51,4% w końcu 2018 r. i 47,0% w końcu 2014 r. Kobiety przeważały wśród bezrobotnych w 10 z 18 gmin AJ, w tym największy odsetek bezrobotnych kobiet odnotowano w gminie Świerzawa (56,3%) a najmniejszy w gminie Karpacz (35,4%).

Finanse publiczne

- 38,4 mln zł

Wynik finansowy budżetów gmin Aglomeracji Jeleniogórskiej

W 2019r. gminy Aglomeracji Jeleniogórskiej osiągnęły dochody w wysokości 1111 mln zł i poniosły wydatki w wysokości 1149 mln zł. Wynik finansowy jednostek samorządu terytorialnego należących do AJ ukształtował się na poziomie -38,4 mln zł (wobec -70,7 mln zł rok wcześniej i +24,2 mln zł w 2014 r.). Zarówno w skali roku, jak i w relacji do 2014 r. dochody i wydatki budżetów gmin należących do AJ zwiększyły się.

Na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej udział liczby bezrobotnych w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym ukształtował się na poziomie 4,2%, tj. o 1,0 p.proc. wyższym niż w woj. dolnośląskim

Dochody budżetów gmin AJ były o 37,5% wyższe w relacji do 2014 r. i o 4,4% wyższe w porównaniu do 2018 r. W porównaniu do 2014 r. odnotowano wzrost dochodów oraz wzrost wydatków we wszystkich gminach AJ.

W 2019 r. dochody własne, które miały największy udział w strukturze zagregowanych dochodów ogółem, stanowiły 47,6% (dla porównania w woj. dolnośląskim – 56,1%) i w relacji do 2014 r. zwiększyły się o 19,5%, a w porównaniu do 2018 r. – o 4,2%. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem zarówno na przestrzeni roku, jak i w relacji do 2014 r. obniżył się odpowiednio o 0,1 p.proc. i o 7,2 p.proc.

Największe wpływy w grupie dochodów własnych pochodziły z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych (39,2% wobec 39,9% w woj. dolnośląskim), a następnie z podatku od nieruchomości (26,2% wobec 22,4% w woj. dolnośląskim) oraz dochodów z majątku (7,5% wobec 8,8%). W relacji do 2014 r. zwiększył się udział dochodów z tytułu podatku od osób fizycznych w dochodach własnych ogółem o 8,9 p.proc., natomiast obniżył się udział dochodów z nieruchomości o 1,5 p.proc. oraz dochodów z majątku o 2,2 p.proc.

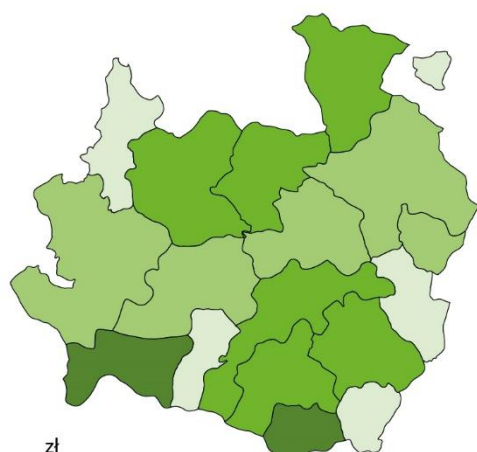
Tablica 2. Dochody, wydatki i wynik finansowy budżetów gmin Aglomeracji Jeleniogórskiej

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem w mln zł			Na 1 mieszkańca w zł		
	2014	2018	2019	2014	2018	2019
Dochody	807,6	1064,1	1110,7	3874	5211	5474
w tym dochody własne	442,3	507,3	528,4	2122	2484	2604
Wydatki	783,3	1134,8	1149,1	3758	5557	5663
w tym wydatki majątkowe inwestycyjne	100,4	258,4	187,1	482	1265	922
Wynik finansowy	24,2	-70,7	-38,4	116	-346	-189

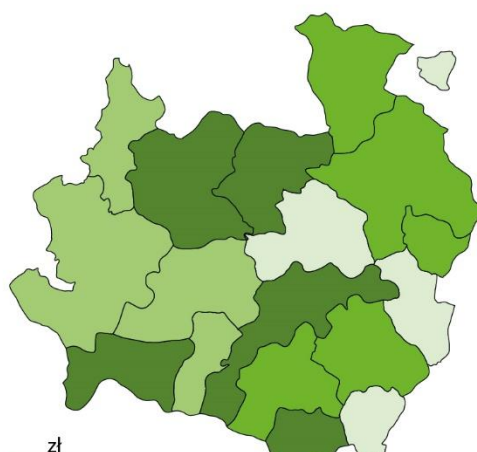
W strukturze dochodów ogółem, prócz dochodów własnych, swój udział mają również dotacje oraz środki z tytułu subwencji. W 2019 r. wśród gmin AJ stanowiły one odpowiednio 31,5% i 20,9% (w 2014 r.: odpowiednio 21,1% i 24,1%, w 2018 r.: 32,4% i 20,0%).

W 2019 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody budżetów gmin należących do AJ ogółem wyniosły 5474 zł i były wyższe o 5,0% w porównaniu do 2018 r. i wyższe o 41,3% w relacji z 2014 r. Najwyższe dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w gminie Karpacz (9951 zł per capita).

Mapa 13. Dochody budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.

Mapa 14. Wydatki budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2019 r.

Wydatki gmin Aglomeracji Jeleniogórskiej poniesione w 2019 r. wyniosły 1149 mln zł (stanowiący one 6,6% ogółu wydatków budżetów gmin woj. dolnośląskiego) i były wyższe niż w latach 2014 i 2018 odpowiednio o 1,3% i o 46,7%. Zarówno w relacji do 2014 r. jak i w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost wydatków we wszystkich gminach należących do AJ.

Wśród gmin Aglomeracji Jeleniogórskiej obserwuje się wzrost wydatków budżetowych w porównaniu do poprzednich lat

Na jednego mieszkańca na terytorium AJ wydano 5663 zł (wobec 5974 zł w woj. dolnośląskim). W skali roku wydatki per capita wzrosły o 1,9%, a w relacji do 2014 r. – o 50,7%. Podobnie jak w przypadku dochodów, wydatki per capita były najwyższe w gminie Karpacz (9926 zł na 1 mieszkańca).

Na obszarze AJ w 2019 r. na wydatki majątkowe inwestycyjne przeznaczono 187,1 mln zł, co stanowiło 16,3% wydatków ogółem (wobec 22,8% w 2018 r. i 12,8% w 2014 r.). W relacji do 2018 r. zaobserwowano spadek wydatków majątkowych inwestycyjnych o 27,6% a w stosunku do 2014 r. zaobserwowano wzrost o 86,2%. W skali roku wzrost wydatków majątkowych inwestycyjnych zaobserwowano w 5 gminach AJ, największy w gminie Lubomierz (o 482,4%). W przeliczeniu na liczbę mieszkańców wydatki majątkowe inwestycyjne w 2019 r. wyniosły na terytorium AJ 922 zł. Wśród gmin najwyższe wydatki majątkowe inwestycyjne per capita odnotowano w gminie Karpacz (2426 zł).

W 2019 r. budżety jednostek AJ ogółem zamknęły się deficytem w wysokości 38,4 mln zł. Największy deficyt wykazały gminy: Jelenia Góra (23,9 mln zł), Podgórzyn (5,7 mln zł) i Wleń (5,0 mln zł). W 8 z 18 gmin wynik finansowy budżetów zamknął się na dodatnim poziomie; największą nadwyżkę w budżecie zanotowały gminy: Jeżów Sudecki (4,9 mln zł), Złotoryja (2,4 mln zł) i Mirsk (2,1 mln zł).

Aglomeracja Jeleniogórska to obszar z wysokim potencjałem gospodarczym. O wzroście gospodarczym AJ może świadczyć m.in. zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych, wzrost odsetka podmiotów sektora usług, szczególnie rynkowych. Również istotne znaczenie dla spójności społeczno-gospodarczej AJ ma wysoki poziom zatrudnienia, zwiększająca się liczba pracujących przy jednoczesnym spadku bezrobocia rejestrowanego. O potencjale gospodarczym AJ świadczą również wskaźniki charakteryzujące stan finansowy budżetów gmin, ich dochodów i wydatków, w tym wydatków inwestycyjnych. Inwestycje zwiększają potencjał regionu i sprzyjają tworzeniu korzystnych warunków dla jego rozwoju.

Uwarunkowania przestrzenne

Atrakcyjność środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego, położenie obszaru w systemie regionu, stan infrastruktury technicznej czy transportowej, gospodarka odpadami mają wpływ na m.in. rozwój turystyki, przyciąganie inwestorów krajowych i zagranicznych czy rozwój społeczności lokalnej.

Powierzchnia terenów zielonych

17,7%

Udział obszarów prawnie chronionych w Aglomeracji Jeleniogórskiej

Aglomeracja Jeleniogórska zajmuje powierzchnię 1515 km², tj. 7,6% obszaru woj. dolnośląskiego. O atrakcyjności obszaru i walorach środowiska naturalnego świadczy także powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych. Na terenie AJ terytorium obszarów prawnie chronionych wynosi 268 km², co stanowi 17,7% powierzchni ogólnej AJ (wobec 18,6% w woj. dolnośląskim).

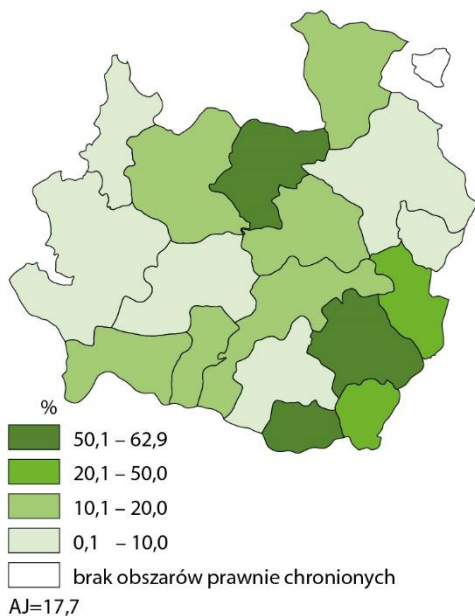
Na terenie wszystkich gmin należących do AJ, poza gminą miejską Złotoryja występują obszary chronionego krajobrazu, obejmujące tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokojenia potrzeb związanych m.in. z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. W końcu 2019 r. gminami o największym udziale powierzchni prawnie chronionej były gminy: Mysłakowice (62,9% powierzchni gminy ogółem), Wleń (58,5%) i Karpacz (53,0%).

Dostęp do terenów zielonych pełni ważną funkcję wypoczynkową, izolacyjno-ochronną w stosunku do innych terenów, odgrywając ważną rolę w kompozycji krajobrazu. Na obszarze AJ tereny zieleni miejskiej ogólnodostępnej (tj. parki spacerowo-wypoczynkowe, zieleńce) i osiedlowej zajmowały 370 ha i stanowiły 6,1% powierzchni podobnych terenów na obszarze całego Dolnego Śląska oraz 0,2% ogólnej powierzchni AJ (w 2014 r. i 2018 r. odpowiednio 5,5% i 0,2%).

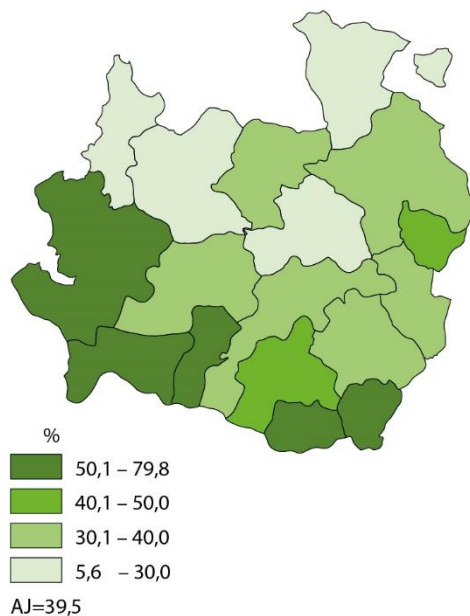
Liczba mieszkańców miast należących do AJ przypadająca na 1 hektar powierzchni terenów zielonych w końcu 2019 r. wyniosła 386 osób (wobec 399 w końcu 2018 r. i 495 w końcu 2014 r.), podczas gdy w województwie dolnośląskim wartość wskaźnika kształtowała się na poziomie 329 osób (wobec 305 osób w końcu 2018 r. i 368 osób w końcu 2014 r.).

Gminami należącymi do Aglomeracji Jeleniogórskiej z największym udziałem powierzchni prawnie chronionej są: Mysłakowice, Wleń i Karpacz

Mapa 15. Powierzchnia obszarów prawnie chronionych w % powierzchni ogółem w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 16. Powierzchnia lasów w % powierzchni ogółem w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Lasy są wykorzystywane nie tylko jako narzędzie odnowy biologicznej, kształtujące i wpływające na warunki środowiska przyrodniczego, ale także przyczyniają się do poprawy jakości życia mieszkańców. W końcu 2019 r. na obszarze AJ lasy stanowiły 39,5% powierzchni ogółem (wobec 29,8% w woj. dolnośląskim). Wśród gmin AJ wskaźnik lesistości był istotnie zróżnicowany. Najmniejszy odsetek powierzchni lasów notowano w gminie miejskiej Złotoryja (5,6%), a największy w gminie Szklarska Poręba (79,8%). Wysoki odsetek lesistości, powyżej 60,0%, notowano również w pozostałych gminach leżących u stóp Karkonoszy – Karpaczu, Kowarach i Piechowicach.

Wskaźnik lesistości na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej kształtował się na poziomie 39,5%

Oczyszczalnie ścieków i odpady

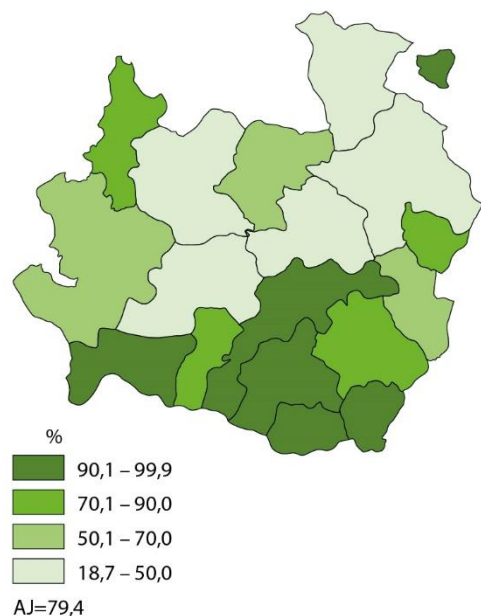

Oczyszczalnie ścieków, szczególnie te, które wdrażają nowoczesne metody oczyszczania, pełnią ważne funkcje dla środowiska i życia ludzkiego oraz zasobów czystej wody dla przyszłych pokoleń. Odprowadzanie ścieków bezpośrednio do oczyszczalni to najskuteczniejszy i najbardziej prawidłowy sposób gospodarowania ściekami.

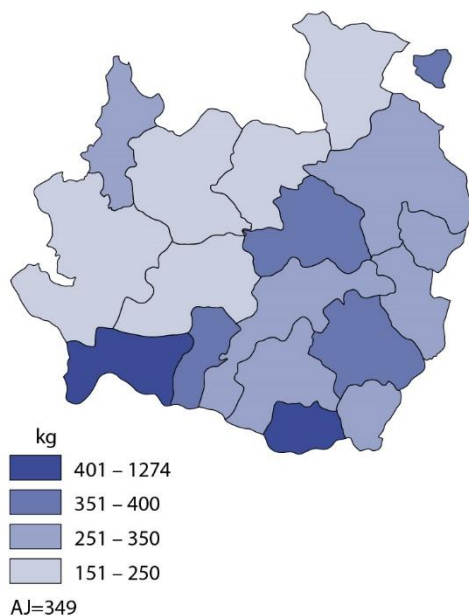
Na terenie AJ w końcu 2019 r. funkcjonowało 20 oczyszczalni ścieków komunalnych, co stanowiło 8,8% ogółu oczyszczalni działających na obszarze Dolnego Śląska. W relacji do 2018 r. liczba oczyszczalni na obszarze AJ nie zmieniła się, natomiast w porównaniu do 2014 r. – ich liczba zmniejszyła się o jedną. Wśród gmin AJ najwięcej oczyszczalni komunalnych było w gminach: Lubomierz, Pielgrzymka i Podgórzyn (po 2 oczyszczalnie), a w gminie Jeżów Sudecki nie było żadnego obiektu tego typu.

W skali roku liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków na obszarze AJ zmniejszyła się o 0,1%, a w relacji do 2014 r. wzrosła o mniej niż 0,1%. W końcu 2019 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 79,4% ogółu ludności zamieszkującej Aglomerację Jeleniogórską (w woj. dolnośląskim – 81,9% ludności). Wśród gmin AJ najwyższy odsetek korzystających z oczyszczalni ścieków odnotowano w gminach Karpacz (99,9%) i Podgórzyn (95,3%). Z kolei najniższy wystąpił w Pielgrzymce (18,7%) i Lubomierzu (26,7%).

Mapa 17. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2019 r.

↓ 2,6%
Spadek odpadów komunalnych zebranych w Aglomeracji Jeleniogórskiej w relacji do 2018 r.

Odpady wywierają niekorzystny wpływ na środowisko poprzez zanieczyszczanie powietrza, wód powierzchniowych oraz podziemnych. Składowiska odpadów zajmują coraz większą powierzchnię, a niewłaściwa gospodarka odpadami stwarza zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi.

W 2019 r. na terenie AJ zebrano 70,8 tys. ton odpadów komunalnych, tj. o 2,6% mniej niż przed rokiem. Odpady komunalne zebrane na obszarze AJ stanowiły 6,0% ogółu zebranych odpadów komunalnych na Dolnym Śląsku. Z kolei odpady zebrane selektywnie wyniosły 15,5 tys. ton i w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku stanowiły 21,9% (wobec 20,5% w 2018 r.). Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie na obszarze AJ w skali roku wzrosła o 4,2% i w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych selektywnie w woj. dolnośląskim stanowiła ona 4,8%.

W 6 z 18 gmin AJ (w tym w Jeleniej Górze), w skali roku odnotowano spadek zebranej ilości odpadów komunalnych.

Korzystnym zjawiskiem obserwowanym na obszarze AJ jest brak wzrostu ilości zebranych odpadów komunalnych, przy stałym wzroście ilości zebranych odpadów w województwie dolnośląskim.

Wskaźnikiem charakteryzującym badany problem zanieczyszczenia terenów z powodu zebranych odpadów komunalnych jest m.in. ilość zmieszanych odpadów komunalnych zebranych w ciągu roku przypadająca na 1 mieszkańca, która w województwie dolnośląskim zwiększa się z roku na rok.

W roku 2019 na 1 mieszkańca AJ przypadło 349 kg wytworzonych odpadów (wobec 404 kg na terenie całego Dolnego Śląska), podczas gdy rok wcześniej – 356 kg (wobec 394 kg w woj. dolnośląskim). Gminami, gdzie zebrano w przeliczeniu na 1 mieszkańca zdecydowanie najwięcej odpadów komunalnych, były gminy Karpacz (1274 kg odpadów per capita) i Szklarska Poręba (724 kg per capita). Fakt ten wynikał z dużego obciążenia ruchem turystycznym, generującym dodatkowe odpady komunalne. Najmniej odpadów na 1 mieszkańca zebrano w gminach Lubomierz (151 kg) i Stara Kamienica (174 kg).

Jeden mieszkaniec Aglomeracji Jeleniogórskiej wytworzył 349 kg odpadów komunalnych

Odpady zebrane selektywnie w przeliczeniu na 1 mieszkańca AJ w 2019 r. wyniosły 77 kg (wobec 73 kg w 2018 r.). Dla porównania, na Dolnym Śląsku w przeliczeniu na 1 mieszkańca zebrano selektywnie 111 kg odpadów.

Zasoby mieszkaniowe

Na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej w końcu 2019 r. znajdowało się 84,4 tys. mieszkań, tj. 7,0% ogółu mieszkań w zasobach mieszkaniowych woj. dolnośląskiego. Ich liczba w skali roku zwiększyła się o 0,7%, a w porównaniu do końca 2014 r. – o 3,6%. Rozwój mieszkalnictwa na obszarze AJ jest wolniejszy niż na terenie całego Dolnego Śląska, na którym notowano wzrost zasobów mieszkaniowych w relacji do 2018 r. o 1,8%, a w odniesieniu do 2014 r. – o 7,6%.

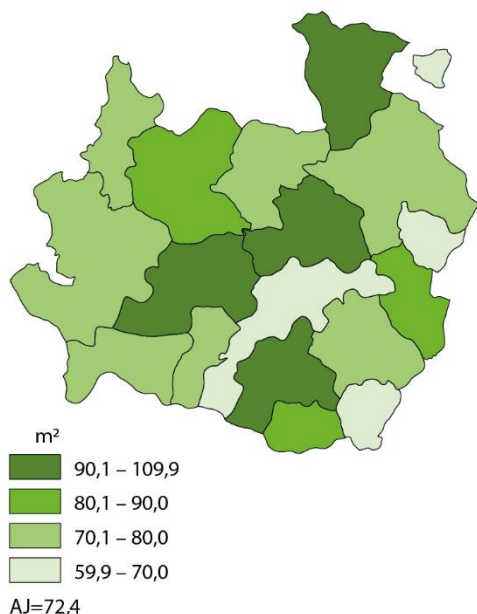
W przeliczeniu na 1000 mieszkańców obserwuje się wzrost zasobów mieszkaniowych na obszarze AJ z 391 mieszkań w końcu 2014 r. przez 410 mieszkań w 2018 r. do 416 mieszkań w 2019 r. (wobec odpowiednio 386, 409 i 417 mieszkań w woj. dolnośląskim). Wśród gmin AJ w końcu 2019 r. najwięcej zasobów mieszkaniowych na 1000 ludności notowano w gminach: Szklarska Poręba (640), Karpacz (550) i Jelenia Góra (453). Najmniej mieszkań w zasobach mieszkaniowych w przeliczeniu na liczbę ludności odnotowano w gminach: Pielgrzymka (311 mieszkań na 1000 ludności), Lubomierz (327) i Jeżów Sudecki (331).

Obserwuje się także powolną poprawę warunków mieszkaniowych. W końcu 2019 r. w jednym mieszkaniu na obszarze AJ przeciętnie zamieszkiwało 2,40 osób (wobec 2,44 przed rokiem i 2,56 osoby w końcu 2014 r.). Dla porównania w 2018 r. w woj. dolnośląskim w jednym mieszkaniu przebywało przeciętnie 2,40 osób (wobec 2,44 w 2018 r. i 2,59 osoby w 2014 r.). Z kolei wśród gmin należących do AJ najlepsze warunki mieszkaniowe notowano w gminach Szklarska Poręba i Karpacz (odpowiednio 1,58 i 1,81 osoby). Tak korzystna sytuacja mieszkaniowa może po części wynikać z budowy nowych mieszkań w tych atrakcyjnych turystycznie gminach pod najem krótkoterminowy dla turystów, a nie z przeznaczeniem dla stałych mieszkańców. Największe zagęszczenie osób w mieszkaniu, gdzie na 1 mieszkanie przypadają średnio więcej niż 3 osoby, notowano w gminach: Pielgrzymka (3,21), Lubomierz (3,07) i Jeżów Sudecki (3,03).

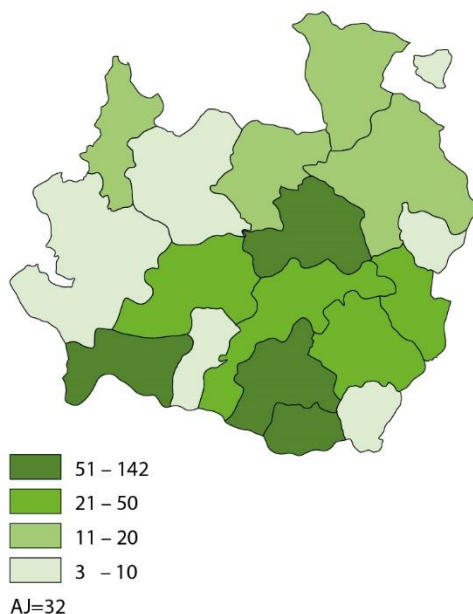
W omawianym okresie, w mieszkaniach zlokalizowanych na terenie AJ, przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę wyniosła 30,2 m² (w woj. dolnośląskim – 30,3 m²), a przed rokiem – 29,7 m² i w 2014 r. – 28,1 m². Oznacza to, że obserwuje się na przestrzeni lat 2014-2019 poprawę standardu mieszkaniowego, mierzonych wielkością powierzchni mieszkaniowej per capita, w zasobach mieszkaniowych zlokalizowanych na obszarze AJ o 2,1 m² (wobec zwiększenia powierzchni mieszkania o 2,4 m² na osobę w woj. dolnośląskim). Wśród gmin AJ największą powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 osobę notowano w gminach: Karpacz (46,4 m²), Szklarska Poręba (45,4 m²) i Jeżów Sudecki (po 36,3 m²), a najmniejszą – w gminie Wojcieszów (24,0 m²).

W jednym mieszkaniu zlokalizowanym na Aglomeracji Jeleniogórskiej przeciętnie przebywało 2,40 osób

Mapa 19. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w zasobach mieszkaniowych w 2019 r. Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 20. Mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności w 2019 r.

 o 17,1%

Zwiększenie liczby mieszkań oddanych do użytkowania w Aglomeracji Jeleniogórskiej w relacji do 2014 r.

W 2019 r. na terenie Aglomeracji Jeleniogórskiej oddano do użytkowania 652 mieszkania, tj. o 17,1% więcej niż przed rokiem i o 10,9% więcej niż w 2014 r. Stanowiły one 4,1% mieszkań oddanych do użytkowania w województwie dolnośląskim.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w AJ oddano do użytkowania 32 mieszkania (wobec 27 w 2018 r. i 28 w 2014 r.). Na Dolnym Śląsku, w przeliczeniu na liczbę mieszkańców, oddano do użytkowania 76 mieszkań na 10 tys. ludności (wobec 64 mieszkań przed rokiem i 48 mieszkań w 2014 r.). Najwyższa intensywność budowy lokali mieszkalnych w 2019 r. wystąpiła w gminach: Szklarska Poręba (142 mieszkania oddane do użytkowania na 10 tys. ludności), Karpacz (67) i Jeżów Sudecki (66), natomiast najniższa - w gminach Wojcieszów (3 oddane do użytkowania mieszkania na 10 tys. ludności) oraz Kowary (6).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania na terenie AJ w 2019 r. wyniosła 72,4 m² i zwiększyła się o 0,2 m² w stosunku do roku poprzedniego oraz zmniejszyła o 18,7m² w porównaniu z 2014 r. Wśród gmin AJ można zaobserwować istotne różnicowanie przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania przekazanego do eksploatacji. Największą średnią powierzchnię wybudowanych mieszkań w 2019 r. odnotowano w gminach: Mirsk (174,7 m²), Gryfów Śląski (167,6 m²) i Kowary (162,3 m²), a mieszkania o najmniejszej przeciętnej powierzchni oddano w gminach: Szklarska Poręba (62,8 m²), Jelenia Góra (72,1 m²) i Karpacz (77,7 m²).

W 2019 r. wśród mieszkań oddanych do użytkowania 38,8% stanowiły mieszkania w budownictwie indywidualnym, a 61,2% w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem. W roku poprzednim odsetki kształtowały się odpowiednio na poziomie – 39,1% i 58,2% a w 2014 r. – 41,0% i 55,6%. W 2019 r. wśród gmin należących do AJ najwyższy odsetek mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem odnotowano w gminach Szklarska Poręba i Jelenia Góra, gdzie stanowiły one po 86,0% ogółu oddanych do użytkowania mieszkań. W 12 z 18 gmin wszystkie mieszkania oddano do użytkowania w budownictwie indywidualnym.

Na przestrzeni lat 2014-2019 obserwuje się wzrost zarówno oddanych mieszkań na sprzedaż lub wynajem (o 22,0%) jak i mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym (o 5,0%).

Agglomeracja Jeleniogórska należy do obszarów z wysokim udziałem obszarów prawnie chronionych o szczególnych walorach przyrodniczych, czy z poziomem lesistości oraz na jej obszarze zauważa się zwiększający się dostęp mieszkańców miast do terenów zielonych. Na przestrzeni lat 2014-2019 liczba osób korzystających z oczyszczalni ścieków jest wyrównana, ale w ostatnim roku zmniejszyła się ilość odpadów komunalnych wytworzonych w ujęciu bezwzględny, jak i w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Obszar Aglomeracji Jeleniogórskiej jest atrakcyjny dla budownictwa mieszkaniowego, co potwierdzają dane liczbowe, tj. wzrastająca liczba zasobów mieszkaniowych na jego obszarze oraz obserwowana z roku na rok większa liczba mieszkań oddanych do użytkowania. Wzrost zasobów mieszkaniowych jest jednak wolniejszy niż ogółem w województwie dolnośląskim.

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: dane GUS”, a w przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez Urząd Statystyczny we Wrocławiu prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Przeciętna powierzchnia mieszkania oddanego do użytkowania na obszarze Aglomeracji Jeleniogórskiej wyniosła 72,4 m²

Opracowanie merytoryczne:
Urząd Statystyczny we Wrocławiu
p.o. Dyrektora Halina Woźniak
Tel: 71 37 16 400

Rozpowszechnianie:
Informatorium
Tel: 71 37 16 362, 71 37 16 455

Dolnośląski Ośrodek Badań Regionalnych
Tel. 71 37 16 371
e-mail: A.Ilczuk@stat.gov.pl

wroclaw.stat.gov.pl

[@WROCLAW_STAT](https://twitter.com/WROCLAW_STAT)

[@uswroclaw](https://www.facebook.com/uswroclaw)